

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора економічних наук, професора Мельника Степана Івановича
на дисертаційну роботу Кривдик Вікторії Ігорівни
на тему: «Сучасні технології управління у забезпеченні економічної безпеки підприємств», подану до разової спеціалізованої вченої ради Хмельницького національного університету на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент»

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЇ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З НАУКОВИМИ ПРОГРАМАМИ, ПЛАНАМИ, ТЕМАМИ

Економічна безпека вітчизняних промислових підприємств на сьогодні є запорукою підтримки збройних сил України та спроможності держави захищати власні інтереси на світових ринках. Значні податкові надходження та виробництво продукції для потреб захисту суверенітету України обумовлюють необхідність ефективного управління такими підприємствами, що передбачає не лише інституційну підтримку різних секторів промисловості, а й удосконалення системи менеджменту конкретних підприємств.

Активна співпраця вітчизняних товаровиробників з іноземними партнерами та перспективи реалізації спільних проєктів передбачають і спільну ідеологію управління бізнес-процесами, саме тому сучасні технології управління є тим елементом, який здатен поєднати різні погляди на ведення бізнесу за рахунок світового визнання таких інструментів і використання провідними компаніями світу.

Враховуючи вищезазначене, використання сучасних технологій управління для підвищення ефективності функціонування системи економічної безпеки підприємства є актуальним завданням для менеджменту вітчизняних підприємств і передбачає пошук нових шляхів інтеграції позитивного управлінського досвіду у практику вітчизняного бізнесу. Менеджмент завжди орієнтується на оптимізацію функціонування компанії та удосконалення процедур прийняття управлінських рішень, а сучасні технології управління безпосередньо дозволяють використовувати діджиталізацію та системне удосконалення бізнес-процесів не лише з метою максимізації фінансових результатів, а і з метою забезпечення достатнього рівня економічної безпеки. Все це обумовлює актуальність теми дисертаційної роботи та необхідність вирішення поставленого наукового завдання.

Дисертація виконана відповідно до планів наукових досліджень Хмельницького національного університету в межах науково-дослідної теми: «Моделі та технології формування кластерів в стратегіях інституційного розвитку соціально-економічних систем» (номер державної реєстрації 0116U001551), а також науково-дослідної теми: «Розробка стратегій та моделювання інноваційного потенціалу кластеризації соціально-економічних систем в контексті національної безпеки держави» (номер державної реєстрації 0120U102088).

СТУПІНЬ ОБГРУНТОВАНOSTІ ТА ДОСТОВІРНОСТІ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Розглянуті у дисертаційній роботі питання та наукові положення викладені в логічній послідовності, відображають належний рівень обґрунтованості та достовірності. Висновки є логічним завершенням проведених дисертанткою досліджень та формулюють їх результати. Приведені в дисертації рекомендації базуються на власних здобутках авторки та представляють інтерес для науки і практики. Вірогідність результатів дослідження підтверджується відповідною апробацією на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, та знайшли широке впровадження у діяльності підприємств. З метою дослідження науково-теоретичних та методичних положень представленої проблематики, у дисертації авторкою використано різні загальнонаукові та спеціальні методи наукових досліджень, зокрема: порівняння і систематизації, аналізу та синтезу, анкетування та експертного аналізу, моделювання, морфологічного аналізу, абстрактно-логічний, графічний метод.

Проведений аналіз дисертації та опублікованих праць Кривдик В.І., в цілому, дозволяє зробити висновки про достатній ступінь обґрунтованості та наукову достовірність одержаних результатів.

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Структура дисертаційної роботи Кривдик В.І. обумовлена її метою та являє собою комплекс послідовних розробок теоретичних та методичних

положень, а також організаційних підходів щодо використання сучасних технологій управління у забезпеченні економічної безпеки підприємства. Зміст дисертації послідовно та логічно розкриває тематику дослідження.

У першому розділі «Теоретичні основи інтегрування сучасних технологій управління в систему економічної безпеки підприємств» визначено передумови інтеграції технологій управління у систему менеджменту вітчизняних підприємств, представлено основні види сучасних технологій управління та досліджено особливості інтегрування сучасних технологій управління у систему економічної безпеки підприємств (с. 26–88).

Другий розділ дисертації «Аналіз передумов впровадження сучасних технологій управління в систему економічної безпеки промислових підприємств» присвячено аналізу трансформаційних процесів макроекономічного середовища та їх впливу на діяльність промислових підприємств. Визначено основні цілі застосування сучасних технологій управління у забезпеченні діяльності підприємств. Розроблено науково-методичний підхід щодо оцінювання рівня готовності підприємств до впровадження сучасних технологій управління у систему економічної безпеки (с. 91–158).

У третьому розділі «Моделювання процесів впровадження сучасних технологій управління в систему економічної безпеки підприємств» визначено драйвер організаційних змін та забезпечення економічної безпеки підприємств, розроблено та апробовано модель впровадження сучасних технологій управління у систему економічної безпеки промислових підприємств (с. 161–214).

ТЕОРЕТИЧНА ЦІННІСТЬ І ПРАКТИЧНА ЗНАЧУЩІСТЬ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Наукова новизна результатів дисертаційної роботи полягає у поглибленні теоретико-методичних положень та розробленні науково-практичних рекомендацій щодо використання сучасних технологій управління у забезпеченні економічної безпеки підприємства.

Серед найбільш значущих результатів доцільно виокремити такі:

- удосконалено ідентифікацію взаємозв'язку функцій і технологій управління із системою економічної безпеки підприємства та розроблено схему

їх інтегрування, що дозволяє забезпечити гнучкість та адаптивність до умов середовища функціонування, підвищити контрольованість та прозорість взаємодії підрозділів, а також підвищити рівень контролю за всіма процесами забезпечення економічної безпеки;

- розроблено науково-методичний підхід щодо оцінювання рівня готовності підприємств до впровадження сучасних технологій управління у систему економічної безпеки, що дозволяє оцінити рівень ризику, пов'язаний із поточними фінансовими можливостями та стратегічним потенціалом підприємства при впровадженні сучасних технологій управління у практичну діяльність підприємств;

- розроблено модель впровадження сучасних технологій управління у систему економічної безпеки промислових підприємств, яка враховує особливості їх функціонування (сезонність, ресурсне забезпечення, інституційні обмеження, кон'юнктуру ринку, соціально-економічне становище в країні) та актуальні ризики, а також дозволяє обґрунтувати застосування визначеного переліку технологій управління з метою забезпечення економічної безпеки відповідних суб'єктів господарювання;

- запропоновано визначення поняття «технологія управління» – це інтегрована система наукових знань, методів, інструментів та організаційних рішень, що реалізується в межах управлінських функцій і спрямована на оптимізацію управлінських процесів в умовах динамічного зовнішнього середовища.

Узагальнення теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо використання сучасних технологій управління у забезпеченні економічної безпеки підприємства, дають підстави для висновку про важливе наукове значення дисертації. Результати проведеного дослідження, що становлять його новизну, доводяться чітко визначеними методичними та практичними рекомендаціями.

Результати дисертаційної роботи можуть застосовуватися в практичній діяльності підприємств, а також у навчальному процесі закладів вищої освіти при підготовці фахівців з менеджменту.

Запропоновані Кривдик В.І. пропозиції та методичні розробки впроваджені у діяльність Агенції регіонального розвитку Хмельницької області

(довідка № 47 від 27.05.2021 р.), ТДВ «Хмельницькзалізобетон» (довідка про впровадження № 01-03/415-1 від 27.12.2024 р.), ТДВ «Хмельницький завод будівельних матеріалів» (довідка про впровадження № 73 від 11.09.2024 р.), ТОВ «Мрія забудовника» (довідка про впровадження № 168 від 26.12.2024 р.).

Наукові розробки та методичні рекомендації авторки використовуються в освітньому процесі Хмельницького національного університету під час викладання дисциплін: «Менеджмент», «Сучасні технології управління» (довідка про впровадження № 2/12 від 04.12.2024 р.).

ПОВНОТА ВИКЛАДУ В ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЯХ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ

Теоретико-методичні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи, що відображають її зміст та містять елементи наукової новизни, знайшли своє відображення у 15 наукових працях. За темою дисертаційної роботи опубліковано 2 статті у наукових періодичних виданнях, які індексуються у наукометричній базі даних Scopus, 8 статей у наукових фахових виданнях України, 5 наукових публікацій, що додатково відображають результати дослідження. Усі публікації формують вагомий науковий доробок авторки та повною мірою відображають основні положення роботи. Загальний обсяг, кількість і якість опублікованих праць відповідають встановленим вимогам і надають здобувачці право публічного захисту дисертації.

СТИЛЬ ТА МОВА ВИКЛАДЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дисертаційна робота характеризується науковим стилем викладання. Розділи та підрозділи дисертації представлено у логічному зв'язку і послідовності. Викладені результати достатньо повно обґрунтовано та аргументовано. Зміст дисертації відповідає спеціальності 073 «Менеджмент».

ДИСКУСІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ЗАУВАЖЕННЯ ДО ДИСЕРТАЦІЇ

Відзначаючи високий рівень обґрунтованості теоретичних та практичних положень дисертації, цілісність та логіку викладеного матеріалу варто виокремити окремі дискусійні положення, зокрема:

1. У пп. 1.1 авторка досліджує процеси глобалізації і надає авторське визначення терміну «глобалізація», під яким розуміє багатовимірний і динамічний процес, що охоплює соціокультурну, економічну, політичну, технологічну та управлінську сфери, сприяє інтеграції світової економіки, переосмисленню ролі держав у регулюванні економічних процесів, прискорює цифровізацію та інноваційний цикл, трансформує бізнес-моделі, водночас загострюючи виклики соціальних трансформацій, культурної уніфікації, економічної нерівності та екологічної нестабільності, що вимагає нових підходів до управління глобальними ризиками та забезпечення безпеки держав. При цьому не акцентується увага на забезпеченні економічної безпеки окремих суб'єктів господарювання відповідно до теми роботи, що потребує додаткових пояснень.

2. У таблиці 1.7 здобувачка детально аналізує поняття «система менеджменту», однак у таблиці аналізуються наукові праці вітчизняних науковців, хоча доцільно було б представити також позицію іноземних авторів для порівняння наукових підходів та існуючих концепцій, оскільки більшість сучасних технологій управління та інструментів були розроблені іноземними фахівцями і адаптовані до вітчизняних реалій лише через певний час.

3. Авторкою у другому розділі дисертації проведено ґрунтовний аналіз середовища функціонування досліджуваних підприємства та виділено основні загрози для економічної безпеки підприємств різних галузей, до яких віднесено: високу залежність від вартості сировини та енергоносіїв; ризик подальших порушень логістичних ланцюгів внаслідок війни; дефіцит кадрів внаслідок міграційних процесів; нестабільність внутрішнього попиту у зв'язку із скорочення будівництва; ризики макросередовища, зумовлені інфляційними процесами та девальвацією гривні. Однак не достатньо повно проаналізовано технологічний розвиток досліджуваних підприємств, оскільки він впливає на розвиток і впровадження сучасних технологій управління.

4. У пп. 3.2 здобувачка приділяє достатньо багато уваги особливостям функціонування підприємств з виробництва будівельних матеріалів враховуючи такий важливий фактор, як сезонність. Дійсно, для досліджуваних підприємств це важливий аспект, однак сучасні реалії повномасштабної війни вносять свої корективи, і навіть у так званий «високий сезон» відсутність

електроенергії може значно змінити реальні обсяги випуску продукції та активність на ринку в цілому. Тому доцільно було б врахувати і такий вагомий фактор для повноти аналізу діяльності підприємств.

5. У пп. 3.3 дисертантка при проведенні апробації розробленої моделі визначає для кожного підприємства оптимальний набір інструментів та технологій, однак не акцентує увагу на релевантності їх використання у певному часовому діапазоні. Така позиція потребує додаткових пояснень, оскільки умови функціонування вітчизняних підприємств змінюються доволі динамічно, а управлінська інформація швидко втрачає свою актуальність.

ВІДПОВІДНІСТЬ РОБОТИ ВСТАНОВЛЕНИМ ВИМОГАМ ДО ДИСЕРТАЦІЙ, ЩО ПОДАЮТЬСЯ НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Дисертаційна робота виконана українською мовою, оформлена у повній відповідності до норм та правил Міністерства освіти і науки України, є завершеною самостійною науково-дослідною роботою авторки, а також характеризується достатньо високим науково-теоретичним рівнем. Дисертація складається із анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків, що за структурою та технічним оформленням відповідає вимогам до дисертацій, які подаються на здобуття ступеня доктора філософії. У дисертаційній роботі відсутні ознаки академічної недоброчесності.

Дисертація Кривдик Вікторії Ігорівни на тему «Сучасні технології управління у забезпеченні економічної безпеки підприємств» є самостійною, завершеною науково-дослідною працею, в якій одержано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують важливе науково-практичне завдання, пов'язане із теоретичним обґрунтуванням та розробкою методичних підходів щодо використання сучасних технологій управління у забезпеченні економічної безпеки підприємства.

Дисертація за актуальністю, ступенем наукової новизни, достовірністю, обґрунтованістю, науковою та практичною значущістю одержаних результатів, повнотою їх викладення в опублікованих наукових працях відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) затвердженого

постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами), Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40, та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її авторка Кривдик Вікторія Ігорівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Офіційний опонент:

Доктор економічних наук, професор,
заступник декана факультету № 2
з освітньої та науково-дослідної діяльності
Львівського державного університету
внутрішніх справ
Міністерства внутрішніх справ України

Степан МЕЛЬНИК